17. יתרו. יש רוצח ויש רוצח

כתוב במסכת עבודה זרה יט/ב: אמר רב, מה פירוש הפסוק: (משלי ז 26): כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה, וַעֲצֻמִים כָּל הֲרֻגֶיהָ?

כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה: זה תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה.

וַעֲצֻמִים כָּל הֲרֻגֶיהָ: זה תלמיד שהגיע להוראה ואינו מורה.

וכך הסביר הגאון מווילנה זצ"ל: שניהם נחשבים כרוצחים: הראשון כי הוא מחטיא את הרבים, הרי הוא מלמד ואינו מוסמך לכך. גם השני מחטיא את הרבים, כי הוא מוסמך ללמד אבל אינו מלמד.

איפה דבר זה רמוז בתורה?

(ראשית כל, צריך לדעת שעשרת הדיברות נקראים בציבור בטעם עליון, כלומר נגינת הקריאה אינה לפי חלוקת הפסוקים הרגילה (נגינה זו נקראת טעם תחתון) אלא לפי חלוקת המצוות (נגינה זו נקראת טעם עליון). השינוי הזה משפיע גם על הניקוד).

אם כן, תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה ותלמיד שהגיע להוראה ואינו מורה, שניהם מרומזים בדיבר השישי שבעשרת הדברות: לא תרצח.

לפי הטעם התחתון, אנחנו קוראים לֹא תִרְצָח בפת"ח תחת האות צד"י (טעם תחתון). אולם, לפי הטעם העליון, אנחנו קוראים לֹא תִרְצָח בקמ"ץ תחת האות צד"י. לרמוז כי בין מי **שפותח** את פיו להורות טרם שהגיע להוראה, ובין מי **שקומץ וסוגר** את פיו מלהורות אחרי שהגיע להוראה, שניהם באזהרה של לא תרצח.